

Magyar Tudományos Akadémia
Pedagógiai Tudományos Bizottsága

ÚJ KUTATÁSOK A NEVELÉSTUDOMÁNYOKBAN

2015

Pedagógusok, tanulók, iskolák –
az értékformálás, az értékközvetítés
és az értékteremtés világa

ÚJ KUTATÁSOK
A NEVELÉSTUDOMÁNYOKBAN
2015

SOROZATSZERKESZTŐ
KOZMA TAMÁS–PERJÉS ISTVÁN

SZERKESZTETTE
TÓTH PÉTER–HOLIK ILDIKÓ

ÚJ KUTATÁSOK A NEVELÉS- TUDOMÁNYOKBAN 2015

PEDAGÓGUSOK, TANULÓK, ISKOLÁK –
AZ ÉRTÉKFORMÁLÁS, AZ ÉRTÉKKÖZVETÍTÉS
ÉS AZ ÉRTÉKTEREMTÉS VILÁGA

MTA PEDAGÓGIAI TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁGA
ÓBUDAI EGYETEM
ELTE EÖTVÖS KIADÓ • 2016

Sorozatszerkesztő: Kozma Tamás és Perjés István

© Szerkesztette: Tóth Péter – Holik Ildikó

© Szerzők: Baráth Tibor, Babály Bernadett, Benedek András, Bocsi Veronika, Bodnár Éva, Bodó Márton, Ceglédi Tímea, Engler Ágnes, Fábíán Gyöngyi, Fazekas Ágnes, Fenyő Imre, Gazdag Emma, Golnhofer Erzsébet, Horváth László, Kárpáti Andrea, Holik Ildikó, Imre Nóra, Kis Noémi, Kiss János, Köpeczi- Bócz Tamás, Józsa Krisztián, Marton Eszter, Mile Anikó, Nagy Krisztina, Orsós Anna, Papp Gabriella, Polónyi István, Prieara Dóra Katalin, Pikó Bettina, Rébay Magdolna, Sáska Géza, Sass Judit, Szabolcs Éva, Tokodi Gábor, Tordai Zita, Trendl Fanni, Vámos Ágnes, Zsolnai Anikó

A kötet tanulmányait lektorálták:

Benedek András, Brezsnýánszky László, Buda András, Buda Mariann, Chrappán Magdolna, Csikos Csaba, Domby Alice, Engler Ágnes, Fenyő Imre, Forgó Sándor, Forray R. Katalin, Holik Ildikó, Józsa Krisztián, K. Nagy Emese, Kéri Katalin, Knausz Imre, Kopp Erika, Korom Erzsébet, Kozma Tamás, Makó Ferenc, Mikonya György, Molnár Edit, Molnár Gyöngyvér, Németh András, Nóbik Attila, Orsós Anna, Perjés István, Pethő László, Pukánszky Béla, Pusztai Gabriella, Rapos Nóra, Rébay Magdolna, Réthy Endréné, Sanda István Dániel, Sáska Géza, Simonics István, Szabolcs Éva, Szivák Judit, Tomory Ibolya, Tordai Zita, Torgyik Judit, Tóth Béláné, Tóth Péter, Tóth Zoltán, Ugrai János, Vámos Ágnes, Vidákovich Tibor, Virág Irén

ISSN: 2062-090X

Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Tudományos Bizottsága és az Óbudai Egyetem.

**E Ö T V Ö S
K I A D Ó**

www.eotvoskiado.hu

Felelős kiadó: Hunyady András ügyvezető igazgató
Felelős szerkesztő: Gaborják Ádám
Borító: Csele Kmotrik Ildikó
Tördelőszerkesztő: Heliox Film Kft.
Nyomda: Prime Rate Kft.

TARTALOM

Előszó	9
 ÚJ KUTATÁSOK AZ ISKOLA VILÁGÁBAN	
 BODÓ MÁRTON	
Az IKSZ magyarországi bevezetésének tapasztalatai online kutatások és interjúk tükrében	13
 FAZEKAS ÁGNES – HORVÁTH LÁSZLÓ – BARÁTH TIBOR	
Az iskolák tanulószervezeti működésének modellje	23
 IMRE NÓRA	
A szülői támogatás szerepe a tanulók előmenetelében	33
 JÓZSA KRISZTIÁN – KIS NOÉMI	
Az Elsajátítási motiváció kérdőív szerkezeti validitásának vizsgálata megerősítő faktoranalízissel	41
 NAGY KRISZTINA – ZSOLNAI ANIKÓ	
Az iskolai kötődés vizsgálata a társas viszonyok aspektusából	53
 PRIEVARA DÓRA KATALIN – PIKÓ BETTINA	
A napi szintű internetezés veszélyei és a pedagógusok prevenciós lehetőségei	63
 GAZDAG EMMA – VÁMOS ÁGNES	
Magyarországi akciókutatások – két kutatásvezető nézőpontja	71

A PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉS A PEDAGÓGUSI PÁLYA SAJÁTOSSÁGAI

BENEDEK ANDRÁS

Új tartalomfejlesztési paradigma a szakmai tanárképzésben 87

FÁBIÁN GYÖNGYI

A szubjektum korlátozása a pedagógiai metaforaelemzés
alkalmazása során 95

**SASS JUDIT – BODNÁR ÉVA – KÖPECZI-BÓCZ TAMÁS –
KISS JÁNOS**

Érzelmi igénybevétel a tanári pályán 105

TORDAI ZITA – HOLIK ILDIKÓ

Tanári kompetenciák – mentorszemmel 113

KUTATÁSOK A FELSŐOKTATÁS ÉS A FELNŐTTOKTATÁS TERÜLETÉN

BABÁLY BERNADETT – KÁRPÁTI ANDREA

Vizuális-téri képességek fejlesztése 127

CEGLÉDI TÍMEA

Reziliensigérek és oktatói kapcsolataik a felsőoktatásban 139

ENGLER ÁGNES – BOCSI VERONIKA

Tradicionális és nem tradicionális női hallgatók: a hallgatói magatartás
és az akadémiai értékek gender olvasata 151

SPECIÁLIS IGÉNYEK AZ OKTATÁSBAN

MARTON ESZTER

Mit hoztam, mit vinnék? A szülők iskolával kapcsolatos elvárásai 165

MILE ANIKÓ – PAPP GABRIELLA

Társadalmi és intézményi szintű elvárások az együttnevelést támogató
gyógypedagógia gyakorlatában 175

ORSÓS ANNA

A cigány/roma nemzetiségi oktatás egy kutatás tükrében 185

TRENDL FANNI

Cigány/roma szakkollégiumok – cigány/roma hallgatók az egyetemen .. 193

NEVELÉSTÖRTÉNETI KUTATÁSOK

FENYŐ IMRE

Szakmai és ideológiai változás a pedagógiai disszertációk tükrében
a Debreceni Egyetemen, 1945–1975 205

GOLNHOFER ERZSÉBET – SZABOLCS ÉVA

Egy elfelejtett diskurzus: A Petőfi Kör pedagógusvitája 219

POLÓNYI ISTVÁN

Pedagógusképzés 1945 után oktatásgazdasági aspektusból 227

RÉBAY MAGDOLNA

A Batthyány és a Zichy család egyes tagjainak neveltetése a dualizmus
korában 235

SÁSKA GÉZA

A szocialista neveléstudomány rekrutációja 1952–1962 között 255

TOKODI GÁBOR

A zenepedagógiai hatékonyság aspektusai a 16–17. században 263

Abstracts 273

Szerzők 285

PRIEVARA DÓRA KATALIN –
PIKÓ BETTINA

A NAPI SZINTŰ INTERNETEZÉS VESZÉLYEI ÉS A PEDAGÓGUSOK PREVENCIÓS LEHETŐSÉGEI

ELMÉLETI HÁTTÉR

A 2010-es évekre az internet vált a munka és a szórakozás legfontosabb eszközévé, az információ és kommunikáció elsődleges forrásává lépett elő. Ebben nagy szerepe van az általa kínált gyors válaszoknak, az azonnali jutalmazásnak, a vég nélküli interakcióknak és az interaktivitásnak (Ko, Yen, Liu, Huang és Yen, 2009). Az internet manapság már gyakorlatilag korlátlan időben rendelkezésre áll, bárhol, bármikor online lehet lenni. Főként a fiatalok mindennapjaiba épült be: az egyetemisták 80%-ára jellemző a napi használat, és a tizenévesek körében is eléri ez a szám a 64%-ot (McIntyre, Wiener és Saliba, 2015). Az okostelefonok által az internet már nem szorítkozik a háztartásokra, könyvtárakra, manapság bárhol és bármikor megvalósítható az online jelenlét. Így az iskolai használat is jelentős mértékűvé vált: a 9–16 évesek körében 63% az arány (Livingstone, Haddon, Görzig és Ólafsson, 2011). Az online eltöltött idő a 12–14 évesek körében átlagosan 2,5 óra hét közben, míg hétvégén 3,5 óra (Žumárová, 2015). Ez az időmennyiség pedig minden bizonnyal hatással van a felhasználók életére.

A túlzott használat veszélyeket is hordoz magában, amit a kutatások is megerősítenek. Az online világ elidegeníthet a valós (offline) társas kapcsolatoktól, amennyiben elsődleges szociális faktorrá lép elő a használói körében (Amichai-Hamburger és Ben-Artzi, 2003). A fiatalok kialakulóban levő énképét is rombolhatják az interneten kapott negatív vélemények (Valkenburg és Shouten, 2006). További veszélyforrást jelentenek a „pozitív” élmények is, hiszen ezek kontroll birtoklásának látszatát és az azonnali jutalom korlátlan elérésének lehetőségét erősítik a fiatalokban (Chen, 2006). Mindezek mellett nem meglepő, hogy könnyen kialakulhat problémás használat, sőt függőség is (Leung, 2004).

A problémás mértékű internethasználat (PIH) vizsgálatát megnehezíti, hogy nincs egységes elnevezése ennek a jelenségnek, így nem rendelkezik egységes

Az már bizonyított, hogy számos jelenséggel összefüggést mutat a problémás mértékű internetezés. Így az agresszív viselkedéssel (Ko, Yen, Liu, Huang és Yen, 2009), az étellel való fokozott elégedetlenséggel (Cao, Sun, Wan, Hao és Tao, 2011), a magasabb szintű észlelt stresszel (Velezmoro, Lacefield és Roberti, 2010) és a magányossággal (Fallahi, 2011). Ezekkel a szociális tényezőkkel való összefüggés arra utalhat, hogy az online világ használata egyfajta menekülést jelenthet a felhasználóknak a szürke hétköznapiakból, a stresszel teli életesemények elől. Egyúttal pedig kompenzálni is képesek lesznek a valós életükből hiányzó vagy nem elégséges mennyiségű társas támogatást. Ezt a kompenzációs elméletet támasztja alá az a kutatási eredmény is, hogy a szegénylősebb személyekre inkább volt jellemző a problémás mértékű internethasználat (Treuer, Fábíán és Füredi, 2001), és a szociális támogatás hiányával is korrelációt mutatott (Gunuc és Dogan, 2013). Kapcsolatot találtak egyes kutatások a problémás internethasználat és a szerfogyasztás (Lee, Han, Kim és Renshaw, 2013), a szülőkkel való kapcsolat zavarai és a rossz iskolai teljesítmény között is (Lin és Tsai, 2002), ami hangsúlyozza a szülők kiemelkedő szerepét a túlzott mértékű internethasználat kialakulásában – így a családi kapcsolatokra mint preventív faktorra is érdemes kiemelt figyelmet fordítani. Jelen vizsgálatban fiatal internethasználók körében elemeztük a problémás internethasználat összefüggését a szakirodalmi áttekintésben említett változókkal.

A résztvevők feladata egy online, anonim kérdőív kitöltése volt, ami az alábbi teszteket foglalta magába:

- Problémás internethasználat kérdőív (*Demetrovics, Szeredi és Nyikos, 2004*),
- Agresszió kérdőív (*Buss és Perry, 1992*),
- Élettel való elégedettség skála (*Diener, Emmons, Larsen és Griffin, 1985*),
- Észlelt elfogadottság skála: család és barátok (*Brock, Sarason, Sangvi és Gurung, 1998*),

- Észlelt stressz kérdőív (Cohen, Kamarck és Mermelstein, 1983),
- Szégyenlősség skála (Cheek és Buss, 1981),
- UCLA Magányosság skála (Russel, Peplau és Cutrona, 1980),
- Vágy a kötődésre skála (Leary, Kelly, Cottrell és Schreindorfer, 2012).

Emellett megkérdezésre kerültek az elmúlt 3 hónap szerfogyasztási szokásai, valamint hogy a személyek mennyi időt töltenek el naponta az interneten összesen, illetve különböző tevékenységekkel (azonnali üzenetek írása, böngészés, felnőtt tartalmú oldalak felkeresése, filmnézés, könyvolvasás, zenehallgatás, kikapcsolódás, közösségi oldalak látogatása, információkeresés, online játék, online szerencsejáték). Az általunk használt tesztek megbízhatósági mutatóit az 1. táblázat foglalja össze.

1. táblázat. A kutatás során alkalmazott kérdőívek megbízhatósági mutatói

Teszt	Cronbach-alfa	Teszt	Cronbach-alfa
PIH	0,87	Magányosság	0,89
PIH Obszesszió	0,75	Támogatás apa	0,93
PIH Elhanyagolás	0,68	Támogatás anya	0,91
PIH Kontroll	0,78	Támogatás barát	0,89
Élettel elégedettség	0,87	Agresszió verbális	0,79
Stressz	0,82	Agresszió fizikai	0,76
Szégyenlősség	0,86	Agresszió pszichológiai	0,76
Vágy a kötődésre	0,55		

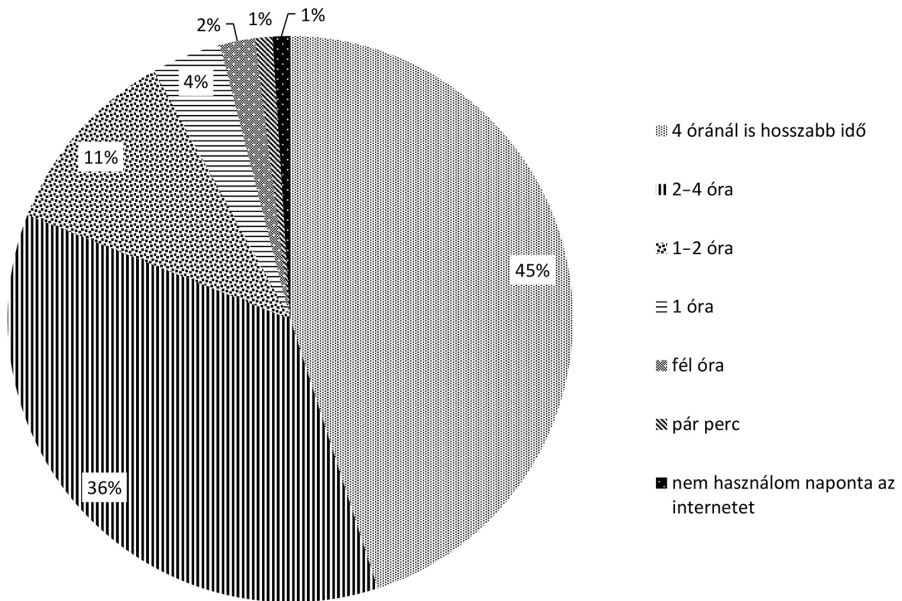
MINTA

A kutatásban részt vevő lányok (N = 204) és fiúk (N = 204) mintáját életkorban egymáshoz illesztettük, az életkoruk átlaga 20,81 év volt (SD = 2,63). A gimnazisták, szakközépiskolába járó fiatalok a minta 40%-át alkották (N = 163), a további 60%-át pedig főiskolások, illetve egyetemisták (N = 245). Az online kérdőív kitöltése nagyságrendileg 20–25 percet vett igénybe, amely 2014 januárja és 2014 júliusa között volt elérhető különféle internetes közösségi oldalakon és fiatalok által gyakran látogatott online fórumokon. Az interneten történő kitöltés módszere mellett azért döntöttünk, mivel az online kitöltési forma alkalmazásánál magasabb arányban volt lehetőségünk elérni a problémás mértékben internetezőket.

EREDMÉNYEK

A napi internetezés mértékét az 1. ábra szemlélteti. A minta 8%-ára jellemző, hogy napi maximum egy órát tölt internetezéssel, 11%-uk 1–2 órát, míg a megkérdezettek több mint 80%-ára napi legalább 2 óra online jelenlét jellemző.

1. ábra. Az interneten eltöltött napi időmennyiség százalékos elosztásban

A problémás internethasználat skála összpontszámát és a három alszkáláját (obszesszió, elhanyagolás, kontroll) összevetettük a különböző pszichológiai skálákkal (2. táblázat). A problémás mértékű használat negatív korrelációt mutatott az élettel való elégedettséggel, pozitív együttjárást a stresszel, az agresszió különböző alszkáláival, a szégyenlősséggel, a magányossággal és a kötődés iránti vágygal. Negatív volt a kapcsolat az alkoholfogyasztással, valamint az észlelt támogatással az apa és a legjobb barát részéről.

2. táblázat. A problémás mértékű internethasználat alskáláinak összefüggései a pszichológiai, társas változókkal ** $p < 0,01$ * $p < 0,05$

	PIH	PIH obszesszió	PIH elhanyagolás	PIH kontroll	Netidő
Élettel való elégedettség	-0,18**	-0,13**	-0,18**	-0,15**	-0,08
Stressz	0,24**	0,12*	0,25**	0,22**	0,05
Agresszió – verbális	0,10*	0,07	0,15**	0,04	0,08
Agresszió – fizikai	0,14**	0,09	0,17**	0,09	-0,02
Agresszió pszichológiai	0,24**	0,19**	0,22**	0,19**	0,14**
Szegénylősség	0,31**	0,29**	0,24**	0,28**	0,08
Vágy a kötődésre	0,18**	0,13**	0,11*	0,21**	0,04
Magányosság	0,27**	0,19**	0,25**	0,24**	-0,01
Támogatás – apa	-0,11**	-0,08	-0,10**	-0,09	-0,12*
Támogatás – barát	-0,12*	-0,06	-0,09	-0,13**	-0,01
Életkor	0,09*	0,06	0,09*	0,08*	-0,08
Alkohol	-0,14**	-0,08	-0,12*	-0,12*	0,11*
Dohányzás	-0,04	-0,04	0,02	-0,05	-0,12*
Drog	0,07	0,05	0,08	0,08	0,10*
Netidő	0,31**	0,23**	0,35**	0,22**	–

A nemi különbségek vizsgálata során azt találtuk, hogy a lányokra hosszabb mértékű napi internetezés volt jellemzőbb [$t_{(406)} = -2,30$, $p = 0,02$], és több időt töltenek el online filmek nézésével, zenehallgatással, könyvolvasással [$t_{(406)} = -5,59$, $p < 0,01$]. A fiúkra jellemzőbb volt a felnőtt tartalmú oldalak felkeresése [$t_{(406)} = 5,49$, $p < 0,01$], a hírolvasás [$t_{(406)} = 2,79$, $p = 0,01$] és az online játék [$t_{(406)} = 3,45$, $p = 0,01$]. Nem volt különbség az alábbi online végzett tevékenységek hosszában: azonnali üzenetek írása, közösségi oldalak felkeresése, kikapcsolódás, böngészés, információkeresés. A problémás mértékű internethasználatban sincs eltérés a két nem között.

KÖVETKEZTETÉSEK

Adataink alapján elmondható, hogy a vizsgált fiatalokra igen nagymértékű napi internethasználat jellemző: a minta 80%-a legalább napi két órát tölt el online. A problémás internethasználat korrelátumai megfelelnek a korábbi kutatási eredményeknek. Egyedül a szerhasználat esetén találtunk ellentmondásokat, ami szintén megfelel a korábbi vizsgálatoknak, hiszen egyes kutatások szerint az offline társas hatások erőteljesebben hatnak a szerfogyasztásra, mint maga az internethasználat (Berg, Aslanikashvili és Djibuti, 2015). A gimnazisták és egyetemisták összehasonlításában, bár azt feltételeztük, a fiatalabbakra nagyobb mértékben lesz jellemző, nem találtunk eltérést a problémás mértékű internetezésben.

Mivel adataink is megerősítik, hogy a fiatalokra a viszonylag hosszabb idejű napi internetezés a jellemző, minél korábbi korban preventív jellegű oktatásra lenne szükség. A prevenció területén ugyanakkor még meglehetősen hiányosak a kutatási eredmények. Pedig a hatékony tájékoztatás és oktatás előfeltétele az internetes szokások pontos ismerete, így a különböző megelőző programokat minél korábbi életszakaszban érdemes elkezdni. A prevenciós programok fő célja általában a tudatos kontroll növelése és az információ alapos ismertetése a problémás internethasználat következményeiről (Lin, Chen, Chang és Lin, 2013). Nemzeti programok már megindultak különböző országokban, így például Németországban, Spanyolországban és Koreában (Young és Nabuco de Abreu, 2011). Az ilyen programok több lépcsőfokból állnak: először az információ átadása történik, az önmonitorozás erősítése, majd szabályok felállítása és az interneten eltöltött idő csökkentése. Fontos továbbá megtanítani a személyeket arra, hogy más módon küzdjenek meg az őket érő stresszel, és növeljék az egyéb kellemes tevékenységek mennyiségét (Kwon és Kwon, 2002). Ezek a tréningek jellemzően hat hetet jelentenek időben, olykor pedig szülői tréninggel is kiegészülnek, egyfajta családterápia-jelleget öltve (Lee, 2001).

Az iskolákban az osztályfőnöki órák jó alkalmat szolgáltathatnak annak megbeszélésére, hogy a gyermekek mire figyeljenek az internethasználat során. Az egészségről való oktatás keretein belül szükséges lenne, hogy halljanak a televízió, a mobil/okostelefon és az internet hatásairól is. Nemcsak a pedagógusoktól, hanem a kortársoktatás is elengedhetetlen fontosságú. A helyes és tudatos használat megtanítása lehet csak a cél, az internet teljes tiltása lehetetlen és sürölódásokhoz vezet szülő és gyermek között. Fontos az online töltött idő szabályozása, a kontroll megtanítása, szünetek beiktatása a használatban, a célzott internethasználat. Így lehetnek a jövő gyermekei tudatos felhasználói az internetnek, mikor is nem az online világ használja őket.

IRODALOM

- Amichai-Hamburger, Y. és Ben-Artzi, E. (2003): Loneliness and internet use. *Computers in Human Behavior*, **19**. 1. sz. 71–80.
- Berg, C. J., Aslanikashvili, A. és Djibuti, M. (2014): A Cross-sectional study examining youth smoking rates and correlates in Tbilisi, Georgia. *BioMed Research International*. www.dx.doi.org/10.1155/2014/476438 (Utolsó letöltés: 2015. 06. 06.)
- Brock, D. M., Sarason, I. G., Sanghvi, H. és Gurung, R. A. R. (1998): The Perceived Acceptance Scale: Development and validation. *Journal of Social and Personal Relationships*, **15**. 5. sz. 5–21.
- Buss, A. H. és Perry, M. (1992): The aggression questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, **63**. 452–459.
- Cao, H., Sun, Y., Wan, Y., Hao, J. és Tao, F. (2011): Problematic internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *BMC Public Health*, **11**. 1. sz. 802–810. www.biomedcentral.com/1471-2458/11/802/ (Utolsó letöltés: 2015. 06. 06.)
- Cheek, J. M. és Buss, A. H. (1981): Shyness and sociability. *Journal of Personality and Social Psychology*, **41**. 2. sz. 330–339.
- Chen, H. (2006): Flow on the net – detecting web users’ positive affects and their flow states. *Computers in Human Behavior*, **22**. 2. sz. 221–233.
- Cohen, S., Kamarck, T. és Mermelstein, R. (1983): A global measure of perceived stress. *Journal of Health and Social Behaviour*, **24**. 4. sz. 385–396.
- Demetrovics Zsolt, Szeredi Beatrix és Nyikos Emese (2004): A Problémás internethasználat kérdőív bemutatása. *Psychiatria Hungarica*, **19**. 2. sz. 141–160.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. és Griffin, S. (1985): The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, **49**. 1. sz. 71–75.
- Fallahi, V. (2011): Effects of ICT on the youth: A study about the relationship between internet usage and social isolation among Iranian students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, **15**. 1. sz. 394–398.
- Gunuc, S. és Dogan, A. (2013): The relationship between Turkish adolescents’ internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Behavior*, **29**. 6. sz. 2197–2207.
- Ko, C.-H., Yen, J.-Y., Liu, S.-C., Huang, C.-F. és Yen, C.-F. (2009): The associations between aggressive behaviors and internet addiction and online activities in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, **44**. 6. sz. 598–605.
- Kwon, H. K., és Kwon, J. H. (2002): The effect of the cognitive-behavioral group therapy for high-risk students of Internet addiction. *Korean Journal of Clinical Psychology*, **21**, 503–514.
- Leary, M. R., Kelly, K. M., Cottrell, C. A. és Schreindorfer, L. S. (2013): Construct validity of the Need to Belong Scale: Mapping the nomological network. *Journal of Personality Assessment*, **95**. 6. sz. 610–624.
- Lee, H. C. (2001). A study on developing the Internet game addiction diagnostic scale and the effectiveness of cognitive-behavioral therapy for Internet game addiction. Doctoral dissertation, Korea University, Seoul.

- Lee, Y. S., Han, D. H., Kim, S. M. és Renshaw, P. F. (2013): Substance abuse precedes internet addiction. *Addictive Behavior*, **38**. 4. sz. 2022–2025.
- Leung, L. (2004): Net-generation attributes and seductive properties of the internet as predictors of online activities and internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, **7**. 3. sz. 333–348.
- Lin, C.-H., Chen, S.-K., Chang, S.-M. és Lin, S. S. J. (2013): Cross-lagged relationships between problematic internet use and lifestyle changes. *Computers in Human Behavior*, **29**. 6. sz. 2615–2621.
- Lin, S. S. J. és tsai, C. C. (2002): Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, **18**. 4. sz. 411–426.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. és Ólafsson, K. (2011): *Risks and safety on the internet: the perspective of European children: full findings and policy implications from the EU Kids Online survey of 9–16 year olds and their parents in 25 countries*. EU Kids Online, Deliverable D4. EU Kids Online Network, London.
- McIntyre, E., Wiener, K. K. K. és Saliba, A. J. (2015): Compulsive internet use and relations between social connectedness and introversion. *Computers in Human Behavior*, **48**. 569–574.
- Russell, D., Peplau, A. L. és Cutrona, E. C. (1980): The Revised UCLA Loneliness Scale: concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, **39**. 3. sz. 472–480.
- Treuer, T., Fábíán, Zs. és Füredi, J. (2001): Internet addiction associated with features of impulsive control disorder: is it a real psychiatric disorder? *Journal of Affective Disorders*, **66**. 2–3. sz. 266–283.
- Valkenburg, P. M. és Shouten, A. P. (2006): Friend networking websites and their relationship to adolescents' well-being and self-esteem. *CyberPsychology & Behavior*, **9**. 5. sz. 584–590.
- Velezmoro, R., Lacefield, K. és Roberti, J. W. (2010): Perceived stress, sensation seeking, and college students' abuse of the internet. *Computers in Human Behavior*, **26**. 6. sz. 1526–1530.
- Young, K. S. és Nabuco de Arbeau, C. (2011): *Internet addiction: A handbook and guide to evaluation and treatment*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- Young, K. S. (2004): Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences, *American Behavioral Scientist*, **48**. 4. sz. 402–415.
- Žumárová, M. (2015): Computers and children's leisure time. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, **176**. 779–786.